

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinstvi je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — *Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zonta 5«.*

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Ispraviti* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Delalsko podporno društvo v Trstu.

Ako zaznamuje uže sam obstoj slovenskega delalskega društva v Trstu jako važen napredek našega naroda; tedaj je okolnost, da to društvo stoji pod pokroviteljstvom našega presvitlega cesarjeviča, še veliko večjega pomena. To društvo je danes v takim položaju, da more našemu narodu, bodisi materijalno, bodisi duševno, toliko koristiti, kakor malo katero društvo na Slovenskem. Naravna stvar je, da je uspeh v prve vrsti v rokah duševnih voditeljev; ako so tudi pametni možje in resnično ljubijo svoj narod in delalski stan, potem morejo narodnej stvari in človečanstvu sploh koristiti neizmerno in z veseljem srcom bodo mogli po letih v svoje največje zadovoljenje spominjati se začetne dobe tega društva. A tudi voditelji ne morejo uspešno delati, ako jih pri delu ne podpirajo udje sami, ako jim oni ne pridejo naproti s zaupanjem in ne spoštujejo njih sklepov. Dostikrat se prigodi v takih društvih, da čisto slepa zavist in sumnost podirata za vsak dober napredek potrebno slogu; to se je tudi v tem društvu tu in tam godilo; a danes so odstranjene tudi te ovire, ker vsak družabnik lahko vidi dokazov vse polno za pravo delalnost in celo požrtvovalnost sedanjih načelnikov in poverjenikov društva. Dobro je, da pazijo udje, da se reč tako ohrani, kakor je zdaj in velikega uspeha smo gotovi.

Še 10 dni in to društvo bode slavilo svoj največji praznik, blagoslovi svojo prekrasno zastavo in pri tem kretu zastave bode po visokej namestnici krmovala sama naša bodoča cesarica; pričalo bode temu nad 30 raznih društev, slovanskih, nemških in italijanskih, mnogo deputacij in vse polno visoke gospode, pa gotovo neizmerna množica slov. ljudstva iz vseh krajev, tam pri sv. Ivanu se bodo nahajali ne samo razni slovanski bratje, temuč tudi pošteni Nemci in Italijani bodo skupno k nebesom povzdigovali glas, da Bog blagoslovi to slovensko društvo, da mu Bog daj, da doseže svoj človečanski in svoj etični namen. Tam pri sv. Ivanu bode toraj ne samo naroden praznik, temuč tudi prava pobratimja onih dobrih sosedov, ki hočejo mirno mej seboj živeti in svoj patrijotizem vporabiti za blagost in srečo naše države, preljuje nam Avstrije; oni si hočejo tam seči v roké z zagotovitvijo, da bodo drug drugemu spoštovali, vsi skupaj pa gojili ljubezen in udanost do našega vladarja. To noče biti, kakor utegnejo misliti in kvasiti nekateri, politična stvar, izliv srca, nel praznik pri sv. Ivanu ima uplivati v plemenitem zmislu na boljše odnošaje mej nami, naš narod hoče pri sv. Ivanu dokazati, da je zrel za največjo svobodo, da je plemenit in napredovalen. — Želimo torej, da bi slavnost pri sv. Ivanu vsi prav razumeli, da bi se ta slavnost tako

velikansko izvršila, kakor je velikansko započeta v čast delalskemu društvu in vsemu slovenskemu narodu. Zdelo se nam je potrebno s temi kratkimi stavki navod napraviti spodaj navedenemu resnično lepemu in v velikem slogu sestavljenemu programu, ki se glasi kolikor smo mogli pozvedeti, blizo tako-le:

Sprejem gostov. Ker je južna železnica dovolila iz Ljubljane v Trst poseben vlak, kateri odide iz Ljubljane ob 2. uri 15. minuti po polnoči, in se ustavi na vseh postajah mej Ljubljano in Trstom, ter pride v Trst ob 7. uri 40. minuti (v Ljubljano tja in nazaj bode stala vožnja samo gld. 5.38 in sicer tako, da ima vsak deložnik posebnega vlaka pravico vrtni se v obroku 8 dni z vsakim vlakom, kadar mu ljubo), ker goriški vlak dojde v Trst ob 7. uri 36. minuti, sprejmo se gostje ob 7. uri 40. minuti na tržaškem kolodvoru in odidejo od tam v gostilno »Cervo d'oro«. Ob 9. uri bode odhod vseh društev in drugih gostov na slavnostni prostor. — Ob 9^{1/2} bode zaporedoma sprejem domačih društev, sprejem duhovščine, slovesni sprejem Nj. eks. kumice — namestnice, Nj. eks. namestnika in drugih dostojansvenikov.

Ob 10. uri bode slovesna sveta maša, potem blagoslovenje zastave, po načrtu, ki se priobči kasneje.

Ob 1^{1/2} uri bode banket v Dreherjevem salonu v bošketu. Kedor se hoče vdeležiti banketa, mora do 6. septembra poslati pod adreso del. podpornega društva 2 gld.

Ob 3^{1/2} uri napravijo najbrže nekateri sv. Ivanski rodoljubi ljudsko veselico na slavnostnem prostoru.

Ob 8. uri zvečer se začne beseda v Dreherjevem velikem salonu, v katerem ima prostor najmanj 5000 osob. — Pri besedi bodo sodelovali: 1. Vojaška godba polka Jelčić, 2. hrvatsko pevsko društvo »Kolo«, 3. Ljubljanski »Sokol«, 4. Združeni tržaški in okoliški pevski zbor, 5. Pevski zbori iz vseh slovanskih in hrvatskih krajev, gotovo nad 300 pevcev, 6. mešani zbor tržaški in 7. ako mogoče tudi godba veteranov goriških.

Po besedi bode ples v dvoranah gostilne v bošketu in zabava (petje, godba) v Dreherjevem salonu.

Drugi dan 11. sept. ob 8. uri bode izlet po morju v Miramar, od tam v Lloydov arsenal in zvečer zabava pred hrvatskim paviljonom.

Natanjčni program priobčimo v prih. številki.

Dozdaj je znano, da se bodo deležila slavnosti ta le društva: 1. Veteransko društvo v Trstu in corpore se zastavo in godbo, 2. društvo Fratelanza Artigliana in corpore se zastavo in godbo, 3. delalsko društvo »Unione operaia« iz Trsta, 4. Soc. operaia iz Fara, 5. tržaška čitalnica, 6. tržaški »Sokol«, 7. sezanska čitalnica, 8. goriška čitalnica, 9. podporno društvo goriško se zastavo in godbo, 10. postojnska čitalnica se zastavo, 11. delalsko društvo iz Ajdovščine se zastavo, 12. društvo »Sokol« iz Ljubljane se zastavo, 13. društvo »Sokol« iz Zagreba se zastavo, 14. društvo »Kolo« iz

Zagreba se zastavo, 15. društvo »Danica« iz Siska se zastavo, 16. društvo »Javor« iz Jaske se zastavo, 17. praški »Sokol« najbrže tudi se zastavo, 18. društvo tržaških fakinov, 19. Prvaško pevsko društvo, 20. okoličanska društva se zastavami in še mnogo drugih društev, katera bodo zastopana samo po deputacijah brez zastav. Najbrže pa se oglasi te dni še mnogo drugih društev in tako se imamo nadejati velikanskega obiskovanja. — Slavnost bode pri lepem ali slabem vremenu, ker je uže tako preskrbeno gledé prostorov.

Iz tega se lahko razvidi, da bode stvar velikanska, ako Bog dade srečo. Nobenemu obiskovalcu ne bode žal za mali trošek, ker tukaj se bode družilo »utile dulci«, ako pomislimo, da vsak lahko ogleda tudi razstavo za ceno na polovico znižano, in prav tako bodo stanovanja za obiskovalce ceneja, nego za druge potnike, za kar vse je skrbel odbor.

Tržaška razstava.

(*Cesarski paviljon.*) Kakor hitro zapustiš po dolnjih vratih poslopja št. I bosensko razstavo, predstavlja se ti mej drevesi in rožami sicer majhen, a prekrasen cesarski paviljon. — Ta paviljon ima namen, da služi cesarju in njegovej rodbini za porabo mej časom, ko cesar ali kak drug ud njegove dinastije obišče razstavo; — tam je tudi cesarjev brat slovesno izrekel, da je odprta razstava.

Zunanost cesarskega paviljona je kaj krasna, slog mu je zdaj obče vpotreblijevan »renaissance«. Vhod v paviljon je od zadej; skoz vrata stopiš precej v dvorano, katera je krasno odličena s slikarjami od mojsterske roke, slike predstavljajo trgovino in obrtnijo, po tleh so prekrasne turške preproge, mize, stoli in drugo pohištvo, vse je pozlačeno in iz baržuna; iz dvorane na desno in levo se ide v dve sobi, kateri ste še krasnej, prav po cesarsko odlični, in kateri imate služiti cesarskej rodbini za sprejemanje in pa za ručak; nasproti vhoda so vrata, ki držé na velik balkon, s katerega uživaš prekrasen pogled na morje, z balkona pa držé stopnice na levo in na desno v razstavo, okoli stopnic in pred paviljonom so razstavili tržaški vrtnarji vse, kar imajo najlepših in nenavadnejših rastlin, cvetic in družega vrtnarskega lišpa, tako, da se ti predstavlja ta paviljon ves v cveticah, katere puhte najprijetnejšo vonjavo. — Blizo cesarskega paviljona je drug majhen paviljon za godbo, sezidan in krit na način školke, tako sicer, da je preskrbeno po akustičnih pravilih za dobri odmev glase.

Zraven tega paviljona je tržaška kavana najboljše tržaškega kavarnarja, gosp. Pitschen-a. — A zdaj si uže tudi pred vhomom v glavno poslopje razstave, št. 2; slog tega poslopja je enak slogu poslopja št. 1, samo da je najmanj štirikrat večje, nego

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spišuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Malo časa traje premirje, kajti od obeh nasprotnih strank so se ponavljali napadi in praske. Cesar Maks pošlje vojvodo Brunsviškega, ki meseca novembra 1510 dospje v Trst, ter z grofom Frankopanom vred napolišči se proti Istri vzame Benečanom Novigrad (Castelnuovo) in k malu potem grad Raspo. A poslednji grad je v kratkem času zopet prišel v roke Benečanom, ki so tudi po morju poslali vojsko proti Trstu. Istrani nezadovoljni, da je bil cesar Maks dal povelje vsem svojim podložnim, da imajo edino v Trstu neobhodno sol kupovati, ne pa v beneškem Kopru, kder je bila celo cenejša, napadali so združeni z Benečani Trst in mnogo kvara napravili po tržaških vinogradih. Tudi Tržičani niso držali križem rok; z dvema ladjama (brigantini) so drzno nadlegovali pomorske kraje benečanske. Razsrjeni radi tega pošljejo Benečani svoje vojno brodovje pod poveljništvom Muscatello-vim, da vsakakor ujame ali požge omenjene tržaške brigantine. Pridejo pred Trst prav takrat, ko je strašanski potres (26. dan marcija 1511.) silno oplašil ljudstvo, kajti zidovje je pokalo, stolpi so razpadali, hiše se rušile. Mislili so Benečani, da ni nobenega na straži, zato odprno ponoči verigo, ki je zapirala luko, hočejo prodreti v mesto, a neki ribiči jih zapazijo, na ves glas upijejo, zgrabijo orožje i celo

Muscatella v obraz ranijo. Devet ribičev je bilo a Benečani so si mislili, Bog vedi koliko jih je, ter odjadrajo koj v Mile. (Scussa s. c. p.104.). Na kopnem se nadaljuje vojskovanje po Istri, Krasu, Furlanskem. Benečanski vojskovedja Civrano ropajoč in požigajoč vede svoje čete proti Postojni, a cesarski general Frankopan ga pri Senožečah potolče, da z malo peščico vojakov potoke odnese. Mej tem je i vojvoda Brunsviški napredoval po Friulskem, ter celo mesto Videm (1511) vzel, in se polastil še več mest, katere so mu pa Benečani, razen Gradišca, k malu zopet vzeli. V tržaške okolici pa vzamejo cesarski vojak i Benečanom gradove Muhov (Mocco), Sacrbski grad (Strmec), v Tinjanu, O-spu in tabor v Dragi nad Petačem (7. dan julija 1511); a ker so se Tržičani bali, da bi utegnoli Benečani zopet polastiti se trdnega Muhovega grada, zato ga oktobra meseca 1511 razrušijo, ter iz njegovih razvalin kašnje mitnico (grad) v Robidi (Fünfenberg) nad Zabrežcem sezidajo. Žalostni časi so bili za Trst, da so uže neke premožne rodbine zapuščale mesto in cesar Maks je dal oster ukaz, naj se vrnejo in da se ne smejo zaradi nezgod, katerih ni manjkalo niti po drugotnih pokrajnah, iz mesta izseljevati. Posredovanjem izvrstnega domorodca škofa Petra Bonomo se sklene l. 1514 premirje mej Trstom, Milani, Koprom, Izolo, Piranom in Raspom gledé prostega občevaranja in trgovskega prometa. V sled družega premirja l. 1516 pa bi imela vsaka o i obeh strank, — cesarka in beneška, obdržati, kar sti v vojnah pridobile. To premirje se polajša za pet let t. j. do 1521.

Cesar Maksimilijan je umrl 1519. l. Bil je ple-

menitega srca, prijatelj ljudstvu i vedi, naklonjen Slovanom, kajti poleg českega se je bil naučil i slovenskega jezika od poznejšega škofa Berlogarja. Na dvoru cesarjevim so bivali tačas znameniti Slovani, Slatkonja (Zlat-konj?), ki je po grškem se prekrstil v Crysippus, izborni muzik in dunajski škof; ljubljanski škof Krsto Raubar; grof Žiga Herberstein, kateremu je znanje slovensčine kot poslanca na ruskem dvoru na hvalo prišlo, dasi je v svojej mladosti mnogokrat moral slišati psovke: škla! korošec! (khadrotz), ko se je marljivo slovensčine učil. (Dimitz. Gesch. Krains II. B. p. 13.); Lambergar in Pegam; modroslovec Matija Hvale (Qualle) in mnogo drugih. Priljubljen je bil i Tržičan Peter Bonomo, uže pred tajnik cesarja Friderika, a ko mu ponuđe na izbor dunajsko ali tržaško škofijo, izvoli si rodoljubni Bonomo Trst (1502—1516), kder je celih 45 let škofoval in svojej domovini mnogo koristil. Dal je sezidati novo škofovsko rezidenco, ono hišo, v kateri danes ne srečni blazni bivajo.

Gledé tržaške okolice je omeniti, da so za časa Maksimilijanove vlade bili vedni prepri zaradi paše tujih ovčarjev, ki so s čedami todi prezimovali, in mnogokrat protipostavno čez Veno do tržaških vinogradov segali, škodo delali, in včasih tudi kak požar prouzročili. Listina l. 1517 ukazuje županom (»supanis«) da ostro gledajo na taje pastirje; druga listina l. 1514 nalaga Prosečanom, naj prihajajo mesto varovat.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je 28. t. m. sprejel črnogorskega kneza, potem ga je obiskal v njegovem stanovanju, zvečer pa njega i njegovo spremstvo na večerjo povabil.

Trgovinski minister baron Pino je bil 28. t. m. v Sučavi z vsemi, 162 glasovi, v državni zbor izvoljen.

Čuje se, da vlada dela priprave za *prevredbo ališnega davka*. Ta prevredba ima namen, znižati davek *malim posestnikom*, zato se razredi pomnožé od 12 na 16. Dotična predloga pride neki v prihodnjem zasedanju državnega zbora na dnevni red, ter ima meč zadobiti uže 1. januarja 1883.

Na Dunaji je policija prišla na sled *prekucijske stranke mej delalci*. Zgodilo se je namreč zadnje dni v dunajske okolici več razbojstev. 4. julija je bil roparsko napaden čevljar Merstallinger, i ta napad je pripeljal na sled policije, ki zdaj po časnikih razglašá to-le: Uže dalj časa so se ščuvali delalci po časniki ino nezemske prekucijske stranke, naj uničijo državne institucije. Po neuttaljivem vplivu teh tiskovnih proizvodov se je tudi v tukajšnjih delalskih krogih osnovala stranka, ki zastopa prekucijsko stališče Mostovo. Tukajšnja policijska oblast je dobila znamenja, da je roparski napad proti Merstallinger-ju bil izveden po pristaših tukajšnje radikalne stranke mej delalci, da bi tako dobili novec za agitacijo. V sled preiskovanj se je našlo nekaj naropanelega blaga v stanovanju zdaj ubežnega fanatičnega vodja prekucijske stranke, ostalo blago pa pri zlatarju, ki je s temi krogi v zvezi. Dobila so se tudi pisma, po katerih je bilo mogoče zasačiti tudi druge udeležene socijaliste. Uradna določila so dokazala zločin, čegar senca seza celo v uradniško sobo tukajšnjega socijalno-demokratičnega lista. Ker se preiskava še vrši, podrobnosti še niso objavljene. Tako uradno poročilo. Pristavili je še, da je 25. t. m. policija zaprla deset oseb, mej temi dve ženski in uradnika časnika *«Zukunft»*. Socijalno-demokratična stranka delalcev na Dunaji ima tudi zvezo s Peštom in ulom pri grafu Andrasju je peštanska socijalno-demokratična stranka izvršila. To poročilo se zdaj preklicuje, a pozneje so drugemu ogerškemu ministru oropali o belem dnevu vse, kar je imeli!

V *Pragi* so imeli delalci zadnje nedelje shod, katerega se je vdeležilo veliko oseb; sklenoli so *rezolucijo zoper delo v nedeljah*. To je vsaj kaj pametnega. Če je Bog šest dni delal, sedmi dan pa počival, zakaj bi se človeku, ki je ustvarjen po božje podobi, počitek branil?

V *hrvatsko-slovanske granici* se z novim letom uvede hrvatski kazenski red.

Ministru Kallay-ju je na poti od Foča v Rogatico več upornikov naznanilo, da se podvržejo.

Tatvine uradnikov v Bosni se preklicujejo. O Alpju smo to uže omenili. *Teodoroviču*, ki je bil okrajni glavar v Sarajevu, ne pa v Mostaru, ni manjkalo v blagajnici 14.000, ampak le 4000 gold., kateri so mu bili, kakor sam trdi, ukradeni, ter jih je povrnol, vendar pa je bil iz službe odstavljen. *Paslowsky* ni bil uradnik, ter ni izneveril 15.000 gold., ampak je v sodniške preiskavi zarad 1000 goldinarjev.

Iz *Črnogore* se je vrnolo v Hercegovino 400 begunov.

Vnanje dežele.

Srbski kralj Milan je grafu Taaffe-ju in vsem ministrom podelil veliki križ Takovega reda.

Na *grško-turški meji* je nastal nemir. Grški in turški vojaki se uže več dni mej saboj bojujejo, z obeh strani streljajo, ker je mej njimi velika mržnja. K ljubu prepovedi iz Carigrada in Aten vojaki ne čujejo mirovati in brezvspešen je ves trud, da se mir mej njimi naredi. Ta stvar je dospela uže do tega, da se grški kralj pred določenim časom vrne v Ateno iz Kissingena, kamor je šel v toplice.

Turški sultan je podpisal vojaško pogodbo z Angleži — če bo mož beseda, zato imajo skrbeti Angleži.

Egipčani so osvobodili ujetega častnika in mornarje avstrijske vojne ladlje *«Nautilus»*. Čujemo pa, da je ladjni poveljnik uže odstavljen, kar je prav, ker ni pokazal, da ima kaj razuma.

Po *mestnih ulicah v Kahiru* napravljajo se po noči sprovidi in ljudje kličejo: *«Veliki Allah, pošlji smrt na vse kristijanske pse!»* — Od družih krajev pa se poročá, da so muzelmani z Arabijem jako nezadovoljni, ker jim naklada neznosne davke i njegovej zmčnosti malo zaupajo; v Sudanu nečajo o njem nič vedeti in ubegi iz njegove vojske so vsak dan množé. Angleži se nadejajo, da vojno k malu dokončajo, in mislijo, da se bo Arabi po ene ali dveh zgubljenih bitvah moral udati, ker mu odrežejo pot proti jugu.

General Wolseley je telegrafiral iz Ismajle 26. t. m. zvečer ob 10. uri v London: Danes zjutraj sem se dalje napotil s prvo divizijo, vso konjično brigado in 16 kanoni. Egipčani so stališče pri Mahuti dobro utrdili in so še z 10.000 mož posadko pomnožili. Angležev se je le 1500 ves dan bojevalo, ali uspešno. Lowe je napadel Egipčane od zadj in bili so v beg zapodeni, ter imajo veliko zgubo. Zapolnili smo veliki tabor pri Maksame, 5 Krupovih kanonov, strélno v 75 voz s živežem. Jutri se napotim dalje, da zasedem zatvornico Kasasin na kanalu sladke vode in zavarovam vojski pot skoz puščavo. Egipčani so vsled pobitja zgubili pogum.

Angleške vojne ladje so 27. t. m. razrušile *utrdbe v abukirschem zalivu*.

Po zadnjih poročilih iz *Egipta* čakajo Angleži pomoči, predno napadejo glavno vojsko Arabijevo; to kaže, da Angležem vendar nekoliko prede.

24. t. m. je napadlo 50 beudinov Ramleh, ter so začeli po hišah pleniti. Poslane ste bile zoper nje dve angleški kompaniji, a Beudini so jima ubežali.

V *Indiji* je vstal krvav razpor mej Indijani in muhamedani in utegne se zgoditi, da tam tudi Angleži dobé krvavo osorno delo.

Dopisi.

Iz *Trsta*, 27. avgusta.

Uganili smo, ko smo pisali, da nazadnje *«Iredentarije»* vendar le Slovence obdolže, da so krivi petard in vseh drugih neradov, kateri so se godili zadnji čas v Trstu. *«L' Indipendente»* se v enej zadnjih številki pošteno trudi to dokazati sè sofistmi, kakoršnih je zmožna le italijanska perfidnost in zavratnost. To pa, da smo to stvar uže tako natanko uganoli, kaže, da poznamo naše tičke bolj, nego oni mislijo. Pred 14. leti se jim je posrečil ta maneuver, a neverjetno je skoraj, da se jim posreči tudi zdaj. Ako bi se jim posrečilo, potem bi bilo pač obupati nad osodo nam preljubljene Avstrije. — Znano nam je, da *«Iredentarije»* po mestu širijo razne laži o Slovencih, tako na priliko, da hočejo oni žide ugonobiti, da so socijalisti itd.; a to je največja perfidija, prava zločest; to se pravi dražiti in hudiča malati na steno. Naj pomislijo oni gospodje, katerim je kaj za srečo Trsta, da tako hujskanje utegne škodovati končno le Italijanom, da Slovenci ne bodo mogli trpeti takih obrekovanj, takega grdega draženja, kakoršnega ne bi mogli trpeti niti sužni zamurec, naj premisljivo in tržaški gospodje, da take zdražbe merijo na nesrečo Trsta, in naj se poprej do dobrega osvedočijo, predno začno kričati z *«Iredentoc»*: *«Na Slovence!»* Slovenec je gotovo prepotrpeljiv trpin; on ni sprejemljiv za prekucijske teorije, on je skoz in skoz konservativen, on drži na sveto vero in na stare poštene običaje, zatorej pa ga ne boste videli nikder, kder gre za upor in rogoviljenje proti državi in cesarju, pač pa pojde v boj za svojega cesarja in obsoja vsako rogoviljenje proti obstoječemu redu, katerega rogoviljenja nanajša dosti preveč pri onih, ki dolže Slovence takih namer in namenov.

Mi torej slovesno protestujemo v imenu naroda proti nevestnemu in perfidnemu dolženju lista *«L' Indipente»* in njegovih pomagačev in se nadejamo, da ta pot tudi vlada stori svojo sveto dolžnost ter bode branila dobro ime Slovencev. Ako so pa lahončiči tako nedolžni, zakaj pa so pretili, če bodo še enkrat veterani in njih prijatelji upili po Trstu, da nastopijo z mesarji, rimskimi lajarji ter bodo zavračali demonstrante za Avstrijo z revolverji in noži! Nam je dobro znano, da so odličnemu možu našega naroda pravili nekateri skriti lahoni, da je bilo uže pripravljenih par sto mož, da bi bili planili na one demonstrante. Jeli pa mislijo, da bi bili z uboji tudi ukrotili maso? Mi smo gotovi, da bi bili lahoni, kateri sejejo veter, želi strašanski vihar. Zato pa je boljje njim in pa mestu, da ostanejo lepo doma sè svojimi revolverji. — Poznamo se, pa je zadosi! Tudi vemo, da je bilo ono pretenje le *«pest in figa v žepu»*. Kakor reči danes stojé, ni se bati več nobenega nerada, ker tički, plačani neredneži, so vsi ali pod ključem, ali pa pod nadzorstvom; tajni generali *«Iredente»* pa so zbežali v toplice, uže vedo zakaj.

V *Barkovljah*, 25. avgusta.

Včeraj smo obhajali v naši vasi velik praznik. Vršla se je namreč sveta birma. Imeli smo čast, videti prvokrat v naši cerkvi milostljivega škofa Janeza Glavino. Cerkev je bila zelo ozaljšana s cveticami in mnogobrojimi zastavami. Zato pa gre vsa čast našemu blagemu neutrudljivemu duhovniku gosp. J. Černe-tu. Tudi na luki je bilo videti mnogo zastav, mej njimi tudi hrvatska. To kaže, da so tudi tukaj ljuje, ki se brigajo za narodno stvar. Zalovanja vredno pa je, da si ne more naša vas priskrbeti lastne narodne zastave. Birmanih je bilo okolo 60 otrok, koje je naš mil. škof le v našem jeziku izpraševal. Pri svetej maši, katero je služil sam milostljivi škof, pele so se domače pesmi. Pohvalo tedaj moramo izreči tudi našim vrlim narodnim pevcom. To res moremo reči, da imamo tukaj izvrstne pevce, kateri tekmujejo skoraj pri vsakej slovenske besedi v mestu. Popoldne je bil blagoslov, kojega se je tudi škof vdeležil. Zapustil pa je naš milostivi pastir našo vas še le ob patej uri zvečer. Želimo, da bi še mnogokrat naša vas sprejela visocega pastirja.

Domobranec.

Iz *sežanskega okraja*, 28. avgusta.

V zadnjem številki vašega cenjenega lista se opravičuje c. kr. pristav gosp. N. Ali gosp. N. se ne opravičuje in tudi ne bi niti edne črtnol, ker se enkrat potrjuje, da ne zna in ne umeje našega millega jezika; ergo tudi ni zmožen, da bi v naše časnike dopisoval. Kar se pa tiče *«petega von»*, ste ga odpravila, morate, dragi urednik, nas proste kmete vprašati, ali je resnica. Odobraval vam bode vsak, in tudi jaz odobravam dopis v št. 38. Gosp. dopisnika pa opozorujem, naj bi molčal, da ne pridejo še Salomonove razzodbe na beli dan, a ne se psovati nas i zahtevati, da bi *«Edinost»* taci dopisov ne sprejemala. Mislim, da vsak poštenjak govori in dopisuje le resnico, a ne laži, kakor misli zagovornik gospoda c. kr. pristava N. Gospod zagovornik pravi: *«Čast, komur čast»*. Tudi jaz sem njegovega menenja: čast in slava v tem obziru gosp. okrajnemu sodniku B. in gosp. J. St. Prav take dopise, prosim, draga *«Edinost»*, sprejemaj, ker se siromašni kmet bori za svoja in za prava drugih, koji ne znajo pisati. Ako pa ne najdemo prostorčka pri

zadnje. To poslopje je dolgo, kakor našim čitateljem uže znano, nad 320 metrov, iz tega samega se vidi lahko, kako velikansko je.

(Glavno poslopje, št. 11.) Pred poslopjem je vse v cveticah, a kakor hitro stopiš v poslopje samo, ne veš, kam bi poprej obrnil svoje oči; toliko lepiga in zanimivega se ti predstavlja nakrat. — V tem poslopju so razstavljeni skoraj izključljivo predmeti sekcije C (obrtnije). Pri vrodu na desno in levo imata prostor razreda 3. in 4. — Najlepše predmete v tem razredu so razstavili tržaški fabrikantje mjila, mej njimi se odlikujeta tvrdki Karol Pollak in pa Avgust Politzer. — Prvi je razstavil velikanski monument v modernem slogu, vrh monumenta je alegorijski kip, predstavljajoč Trst, v katerega vzožju se nahajajo razni emblemi trgovine in obrtnije, na vsakem kraju tega monumenta so ti po 4 metre visoke prosto stoječe kolone, na kolonah pa so velike in krasno delane vazе. — Vse to velikansko delo je iz preprostega mčila, imitacija marmorja, tako, da bi človek mislil, da stoji pred kakim spomenikom iz marmorja. — Okusno je razstavila tudi firma Avgust Pollitzer mjilo v raznih podobah. Moramo reči, da ste te dve firmi v Trstu uvedle to obrtnijo, katera zdaj vrlo napreduje, tako sicer, da Trst razpošilja zdaj svoje mjilo čez morje in tudi v notranjo Avstrijo in da se ta obrt z vsakim dnem širi. Krasni so tudi izdelki iz cerezina (podzemeljski vosek, katerega dobivajo v zemlji na Ogerškem in Rumunskem in ga potem tako rafinirajo, da postane po barvi skoro enak pravemu vosku, vendar pa ne tako dober) od tovarne g. Uhell-a iz Stockerau-a pri Dunaji. Ta firma je razstavila v posebnem predalu vse polno lepo narejenih sveč cerkvenih in za domačo rabo, potem kipov in drugih oblik, vse iz te vosku tako enake mase, take sveče so veliko ceneje od pravih voščenic. — Tovarna sveč, zvana *«Apollo»*, z Dunaja je razstavila kaj lepe sveče za domačo rabo, takozvane *«Milye»*, te sveče slovê uže nad 30 let in so še vedno najboljše v Avstriji. Cisto novo lažo sveč steirinskih je razstavila firma F. Semmler in H. Frenzel v Brnu; te sveče imajo po dolžosti 4 votline, da skoz nje more zrak, ta način upliva nekda na to, da se sveče ne kajfajo in da svilješe goré.

Krasna mjila v vseh formah in sveče iz Glicerina je razstavila znana firma F. A. Sarg's Söhne iz Liesinga pri Beču.

Omeniti nam je posehno domačih svečarskih izdelkov iz Ljubljane, Gorice in Trsta. — Iz Trsta je razstavil Machlig voščene sveče srednje vrednosti. G. Seemann iz Ljubljane je razstavil lepe, velike cerkvene sveče in druga galanterijska dela iz voska; njegovi albumi in cvetice so prekrasne in prekosijo mnoga druga enaka dela; a cerkvene velike sveče, razstavljene po gosp. Oroslavu Dolencu iz Ljubljane, so lepeše gledé dela in materiala, mej tem, ko albumi tega zadnjega ostajajo za Seemannovim gledé okusa. — Vidi se pa vendar, da je v Ljubljani ta vrsta obrtnije dobro uvedena in zastopana. Gosp. Bader iz Gorice je izložil tudi lepe cerkvene sveče, a gledé materiala in okrasja imajo prednost ljubljanske, le v visokosti je on prvi; razstavil je dve sveči, ki imati gotovo nad 2 metra dolžosti in nad 40 centimetrov debelosti, podobne so majhnim žrdom. Tudi iz Dalmacije je nekaj lepiga in dobrega v tej stroki na razstavi.

Blizo teh sveč je razstavil nek Josef Reif iz Prage prekrasne kristale v vseh barvah, ki imitirajo razne dragocene kamene, demante, rubine, topaze, opale itd. Vredno je, da si človek te ogleda, ker podučí se o napredu Česke gledé fabrikacije in brušenja steklovine.

Zdaj pridejo na vrsto razni kemični izdelki. Dieudonné in Moravia iz Trsta, potem Moschitz iz Tržiča (Montalcone) razstavili so razne izdelke iz masti in katram mineralnega in vegetabilnega, kakor mazila, barvila, firneže itd. Fidelis Trpinc iz Ljubljane je razstavil zmljete barve iz lesenih barvil, vse prav dobro in lepo. Goll, iz Spodnjega Dravberga je razstavil smole in masti, on prekosi naše Tržačane. — Tržaška firma Dubich je razstavila razen prah proti insektom, vse polno esenc, eteričnega olja, šmirgelja in drugih enakih premetov, ta firma ima veliko fabriko, v tej stroki jako lepo napreduje ter povzdiguje domačo obrtnijo; ona rabi domače, istrske in dalmatinske surovine, kar je jako koristno; in vsled česar moremo firmi le čestitati. Omeniti je pohvalno kemičnih izdelkov teh le firm: A. Zankl iz Gradca, bratje Lewinsky Dobriša blizo Prage, fabrike olja za mašine, potem repnega in eteričnega, Schuldes, Schickardt in Klepetar iz Brna, tovarne J. Bulis e Comp. iz Holešovic, pri Pragi, ki je razstavila najfinejša barvila, potem Witrofsky iz Brna, ki je razstavil različne kemikalije, firme Pohlidal e Zametzky, ki je razstavila izvrstne esence, nadalje fabrike grofa Larischa iz Svetlane na Moravskem, ki je razstavila belo barvo iz cinka (Zinkweiss), ki prekosi vse dosedaj poznana bela barvila in konečno naj omenimo tudi dunajskih parfumerij, ki so razstavile krasno mjilo za toaleto v podobi različnega sadja, tako dobro ponarejeno, da bi človek mislil, da ima pravo sveže sadje pred seboj.

Reči moramo, da ste gledé kemičnih izdelkov Česka in Moravska najboljše zastopane, potem tudi Beč in še le potem južne dežele. Na Českem pač cvete obrtnija vsake koli stroke, to se vidi uže na razstavi. A česki in poljski fabrikantje so tudi bolj narodni, nego pa mnogi naši manjši obrtniki; oni so izpostavili tudi česke in poljske napise, akoprem jih tukaj manj umejo, a naši razstavljaleci, razen Oroslava Dolenca, se tega sramujejo, niso hoteli pridejati slovensčine svojim izdelkom. Bomo videli, kako bo izgled v drugih oddelkih. Gotovo pa bomo šibali tako mlačnost, kderkoli jo najdemo.

(Dalje prihodnjic.)

svojih, kar bi gosp. dopisnika jako veselilo, pojedmo k tuju, on nam ga gotovo dovoli. *) Resnicoljub.

Sv. Tilh v Svetem 29. avgusta.

V petek 1. septembra t. l. bode pri Sv. Tilhu v Svetem pri Komnu semenj, — tam se bo živina, vinska posoda in les prodajal. — O tej priložnosti ne morem molčati, ampak vprašam, kako so mogli nekateri prvi možaki občine sklenoti, da bi se živina na trgu pred cerkvijo, in druge reči, kakor posoda, les in kramarske reči pa na drugem kraju prodajalo? To so pa vendar mogli vedeti ti možaki, da živina maže tla, kder stoji, in to gotovo ni spodobno prav blizu cerkve, Mešetarji pri prodavanju in kupovanju živine zmerom kričé in upijejo in časi tudi proklinjajo, to ni lepo pred hišo božjo, — zato so ti možaki gotovo na lastno korist mislili ter niso imeli pred očmi lepega in dobrega namena semnja. Temu so se pa drugi, boljše misleči možje ustavili, in prav so storili, — in zato bo živinski semenj blizu krčme Kovačičeve, kakor so vsi občinski udje želeli, le dvema možakoma in posebno J. P. in F. Š. se ni zgodilo po volji! Tudi se mi zdi čudno, kako se more občinska denarnica s tem praznoti in dvema možama po 1 gld. dati, da bodo na dober red pri živini gledali; ker ti možaki dobro vedó, da občina mora dati obrest 270 gld. odstotkov, kar se nikakor ne godi, zatoraj bi morali skrbeti in varčni biti, ne pa ubogih občinarjev s plačili nakladati; to bi se lahko storilo in vzela dva robotnika brez stroškov.

A. K.

Šmarje (Monte — Hribi.) pri Kopru 21. avg. Draga »Edinost«! Menda je prvi pot, da imaš dopis iz Šmarij. Spodobno je torej, da ti najprej povem kaj splošnega, o tej davkovski občini, a še le potem kaj posameznega.

Šmarje (Lani govore in pišejo Monte) je dokaj čedna in precej velika vas na južnovzhodni strani Koperskega grada, od katerega je le eno uro oddaljena. Do l. 1879. so imeli Šmarci lastnega župana, a od tega leta so pridruženi z Grintovcem (Montetos) vred kot davkovska občina k pomijanski županiji, h kateri še vedno pripadajo.

Šmarje je dosti stara vas, kajti bere se, da je bila tukaj fara ustanovljena še pred l. 1088. Leta 1152, pa je bil v Šmarji že samostan in na nekem kamenu, ki je zunaj cerkve vzdani, čita se l. 1223. nekov »P. Sarduus«. Leta 1730. je dal popraviti Anton Rojac »Zuppanus S. Mariae Montis« zastarelo Šmarsko cerkev. Pri tem delu je, kakor se govori, največ pomagala neka takrat bogata rodovina z imenom Sergaši. Zato pa je imela ta rodovina, kakor se še vidi in čita, od l. 1742. počeniš prav pred cerkvenim pragom poseben prostor za pokopališče svojih rajčic. Rodovina Sergaši je dala ime vsej vasi, ki se še vedno imenuje »Sergaši« (pol ure iz Šmarij proti južnemu zapadu), ki je zdaj ob enem z vasico Paderno združena z gažonsko davkovsko občino. Ali je rodovina Sergaši identična s plemenito rodovino Gacci (Ser Gacci — gospod Gacci), kakor se nekomu sanja, ne vem, to pa vem in znam, da so dandanes vsi potomci nekdanjih Sergašev sami trdi slovenski kmečje, ki se priprosto pišejo »Sergaš«.

Kakor po vseh drugih slovenskih selih koperske škofije, tako se je tudi v Šmarji še do najnovjših časov brala sv. maša v slovanskem jeziku, in sicer v Šmarji še do l. 1833. V sosednjih vaseh, v Costaboni in v Karkavčah, ohranil se je nekoliko stari običaj še do današnjega dne. Da se je pa v Šmarji l. 1833. opustila stara navada, bil je kriv novi župnik A. Učnik, rodom Štajerec, ki je bil nevesel staremu jeziku.

A ljudstvu s početka ni ugajala tako nagla prememba ni malo ni dosti. Faktum je, ki je vreden, da se v slovenske zgodovini zabilježi, da so namreč Šmarci, ko so zaznali, da hoče njihov novoimenuvani župnik pri inštalaciji latinsko mašo peti, šli tja do križpota (Crociara-Montetos), da bi novodolžega župnika v beg zapodili. Drugi pa so snell zvonove, da ne bi bilo mogoče zvoniti in brabre Šmarske žence so v svetel jezi in nevolji oblegle veliki altar, ter niso nobenega pustile ni hlizu ni poleg. Stvar je postala tako ozbiljna, da se je morala inštalacija odložiti in glavbar je bil prisiljen, da pošlje do križpota celo kompanijo vojakov, ki so le s težavo razburjeno ljudstvo malo po malo pomirili in ukrotili. Toda mej ljudstvom je še dolgo vrelo, sosebno, ker je novi župnik z nenavadno enerzijo vse, kar je bilo starega, notel se silo z novim nadomestiti. Tudi je z lece ostro zahteval, naj si možki porežejo dolge kite, ki so jih po tedanjejši šegi vsi vprek nosili. Nekateri so slušali, a večina je svojega sicer vzglednega župnika klela, ter se mu grozila. Da, nekateri stari so še do današnjega dne trdovratno ohranili preljubljeno kito, s katero se ponasajo, kakor z največjo dragocenostjo. Pisatelj teh vrstic pozna ženo, ki je celih osem dni žalovala, ter se jadila prav »in cinere et cilicio«, ko je bil njen mož malemu sinu na župnikovo prigovarjanje skrivši kito odrezal. Jasno je torej, da so koperski Slovenci mej vsemi najdalje in najbolj trdovratno ohranili stare šoge in navade.

Tudi jezik naših Šmarcev, kakor sploh vseh sosednih vasi, ima veliko redkih posebnosti, tako, da se mora človek čudom čuditi, da ni še nihče o tem niti besedice črtnol. Vsako slovensko narečje in še celó rezijansko je bolj poznano, nego li koperskih Slovencev. In vendar so se baš tukaj ohranili izrazi

*) To ne bi častno bilo; za pravico vam v domačih listih gotovo nikoli ne bode manjkalo prostora, ali pomislite, da uredniki niso vsevedni — in mi moramo pri tej priliki, ker zopet dobivamo več sleparskih poročil — podpisanih z izmišljenimi imeni (en par teh zlobnikov poznamo), uže v tretje ponavljati, da odslej vsacega dopisnika ime ovadimo, kateri nam bi neresnico poročal. Uredništvo.

in oblike, katerih zabavna iščeš drugod po Sloveniji. Ni moj namen, tukaj te stvari natančneje razpravljati, zadostuje naj za zdaj, ako rečem, da rabijo koperskim Slovincem celó staroslavne oblike: bim, biš, bi, bimo, bite, biju; ču itd. Sploh bode rečeno, da so vsi slovanski dijalekti po tužnej Istri jako zanimivi, ter vredni, da se preresetajo. V ta namen naj bi slovenska in hrvatska literarna društva magari na lastne troške poslale moža, ki bi stvar dostojno preiskal.

Draga »Edinost«! Nikar ne zameri, da ti o taci rečeh pišem. Potrebno je tudi to, saj dobro znaš, kako naši nasprotniki, oni zagrizli šarenjaci, vse žile napejajo, da bi »per fas et nefas« tudi zgodovinsko in jezikoslovno dokazali, da le oni imajo pravico tukaj gospodovati, mi pa robovati. Naša dolžnost je torej, da i mi naše pravo dokazemo, ter se ne damo slepiti od ljudi, ki imajo očesa, da ne vidijo, in ušesa, da ne slišijo.

H koncu naj ti še javim, da smo imeli 17. t. m. na tukajšnji enorazrednej mešanej ljudske šoli preskušnje. Navzoči so bili gg.: J. Gugnaz (Gonjač), pomijanski vrhovni župan in načelnik krajnega šolskega sveta, potem Jak. Grdina, šmarski župan in ud krajnega šolskega sveta, J. Slakar, župnik in dekan, Piero Scherianz (Škrjanc), občinski tajnik in lepa množica občinstva. Kakor sem od več strani čul, odgovarjali so otroci dobro in točno. Zvečer se je bilo zbralo pri sv. Antonu, zunaj vasi, nekaj otrok in odraslih občanov, tam smo v pričó skrbnega in obče prijubljenež župana Jak. Grdine lepo število raket spustili, proslavivši ne le zadnji dan šolskega leta, nego tudi predvečer cesarjevega rojstva. Zbigonj.

Iz Ptuj, 15. avgusta.

V 13. dan avgusta so priredili mariborski abiturjenti v prostorih »Narodnega doma« veselico s tem-le vsperedom: I. 1. »Dijaška«, zbor; J. Grbič. 2. Govor. 3. Overture k operi »Freischütz«; C. M. v. Weber, igrate na glasoviru gospodičini Čučkovi. 4. »Pri oknu sva molčé stonela«, cveterospev, pojó čitalnični pevci; A. Hajdrih. 5. »Slovanski brod«, zbor; A. Leban. 6. »Sirota«, zbor z bariton-solom; A. Hajdrih. 7. a) »Spoved«, zbor, K. Mašek; b) »Lahko noč«, cveterospev; J. Kocijančič. 8. »Na strazi«, dr. G. Ipavic, zbor z bariton-solom, pojó čitalnični pevci in dijaki. II. Ples. — Veselica je privabila v prostore »Narodnega doma« mnogo dijakov-abiturjentov in vseučilščnikov in druge gospe. Ta je s tem, da je prišla mnogobrojno k veselici, pokazala, da ljubi mladino, ter jo cenil. Dijaki pa so se res tudi vrlo dobro obnesli. Akropav se jim je godila manolo leto na mariborskem gimnaziju trda, ker so — slovenske kivi in ker te ne zatajujejo, začeli so nastopivši počitnice, takoj delati priprave za svojo veselico. Mlada kri, naroden ponos, storila sta, da so bile priprave k malu gotove. Dve gospodičini, vrlih roditejev hčeri, uneti, kder gre podpirati narodno stvar, pritrill ste drage volje sodelovanju. In ko je prišel 13. dan avgusta, bilo je vse na svojem mestu: mladi brčki igralci, pevci in govorniki. Dijak govornik je govoril trezno, premišljeno.

Ako so slovenski dijaki vsi zapustili gimnazijo polni takih nazorov, kakor jih je govornik razvil, potem mora biti narod slovenski z njimi zadovoljin in zreti mirno v bodočnost. Kajti mej njimi ne bode izdajice, breznačajnih omahljivcev, publoglavost in ošabnost se ne bojeje šopirili v narodu slovenskem. Bog daj, da si dijaki take nazore vedno ohranijo, da goje vedno isto ljubezen do Slovenstva!

Da se je tudi živahno plesalo, in to do ranega jutra, to je samo ob sebi razumljivo; vsaj je veselica veljala mladini, koja hoče uživati počitnice po storjenem delu. Dr. Jurtelea.

Domače in razne vesti.

Cesar in cesarica na Primorskem. Zadnjič smo naznanili, da prideta cesar in cesarica 17. septembra v Trst. Natančnejšega poročila nismo mogli dati, ker je bil list uže na plošči, naj tedaj danes dopolnimo. Njegovo veličanstvo cesar odpotuje 11. septembra iz Celovca skoz Trebiž in čez Predel v Bolec, kder prenoči. Drugi dan se odpelje skoz Kobarid v Gorico in ostane 13. v Gorici. 14. se odpelje skoz Nabrežino in Divačo v Pulj. V Pazinu se nekoliko časa pomudi. V Pulji ostane 15. in 16. septembra, in v nedeljo 17. se pripelje po morju v Miramar. — Nje veličanstvo cesarica in prestolnik Rudolf s cesarjevo Stefanijo pridejo najbrže 16. zvečer v Miramar. — Mudile se bodo najvišje osebe 17., 18. in 19. septembra v Trstu in Miramaru. — S cesarjem pride tudi grof Taaffe.

Najvišji dar. Cesar je podaril 5000 gold. po povodnji požkodovanim gališkim občinam.

Njeg. veličanstvo cesar je izrekel najvišjo svojo zahvalo društvu »Unione operaia triestina« za čestitanje k rojstnemu dnevnu.

Imenovanje. Okrajni glavbar v Gradiški, g. Vintsengau, imenovan je svetovalcem deželnega namestništva.

Italijanski generalni konzul del Duchi di Lignano je odpotoval v Neapel, kamor ga je poklical tam bivajoči italijanski ministar vnanjih zadev. Ker je v Neapel poklican tudi italijanski poslanec na Dunaji, grof Robilant, ni dvombe, da se bodo tam posvetovali o neredih v Trstu.

Razstava je bila zadnjo nedeljo, pri vsem tem, da je bilo slabo deževno vreme, zelo obiskana; bila je namreč prva nedelja, ko je znašala vstopnina le 20 kr. Veljika množica večidel delalskega in kmetkega stanu je hodila po prostranih prostorih i se jako zanimala za vse, kar je bilo videti. Posebno popoludne je bilo polno obiskovalcev, v vsem

skupaj se je izdalo 5000 vstopnic. — Dobitki za loterijo so v razstavi uže nakupljeni.

Tržaška trgovinska zbornica je v seji 25. t. m. soglasno sklenola, z ozirom na petstoletno zvezo Trsta s habsburško hišo poslati pismo udanosti Njegovemu veličanstvu in dovolila 2000 gold., da se napravi svečava na morji, ob morji in na nekaterih javnih poslopih.

Nepripravnost hočemo gojiti. Prejeli smo dopis iz sezanske okolice, ki popisuje razmere soseske Štorje, podpisan je bil od neke nepoznane osebe iz Dolenj. Po natančnem poizvedanju ni tega imena ni v Dolenjih ni v Štorjah, torej dopis apokrifan. Vedno smo pripravljani, dopise sprejemati in jih objavljati od znanih osob, gotovo pa ne moremo jemati oziroma anonimne dopise, posebno pa ne na take, ki osebe napadajo, ker bi lahko v nepotrebne zadrege prišli, torej prosimo dopisnika iz Dolenj, naj se nam legitimira, ker ga zagotovljamo, da dopis v našem listu brez obzira na osebo objavimo.

Pretep mej avstrijskimi in italijanskimi ribiči blizu Miramara, o katerem smo omenili zadnjič, ni ostal brez nastopkov. Italijanski konzul se je zaradi tega pritožil in deželno namestništvo, kakor čujemo, zagotovilo mu je, da bodo nastopniki kaznovani. To je vse prav, kdor se pregreši, naj se kaznuje, a italijanski ribiči naj tudi ne hodijo rib lovit tja, kder nemajo pravice do ribjega lova, i naj ne jemljejo uboze in nevarnega zaslužka našim siromašnim ljudem.

„Narodni dom.“ Pridno se nabirajo dovoljni primosi za prevažni »Narodni dom« ljubljanski tudi po nekaterih vaseh gorenjega Krasa; javne pohvale je vreden užitniški opravnik gosp. P. v Dutovju, ki se vrlo tudi v to blago vrholi! Imej obilo nastopnikov mej narodom slovenskim!

Istrski deželni zbor je imel dne 21. avgusta drugo sejo. Na dnevnem redu so bila neka priobčena; potrdila se je volitev Vek. Spinciča, sestavlil se je ured načelnštva, imenovala se tajnika in pregledovalci, ter izvolili odbori — in s tem je bila druga seja končana. — V tretje seji, ki je bila 24. t. m., pročital se je proračun zemljiško-odveznega zaloga za leto 1883 in o troških istega zaloga za leto 1881 s priličnimi postranskimi računni, potem o troških zaloga bratovščin nekdanje beneške Istre za leto 1881. Tri računi so bili potrjeni. Le pri točki o bratovščinah je opozoril g. Spincič deželni odbor na neke nepravilnosti i zlorabe, ki so se godile pri upravi bratovščin. Deželni glavbar je na to omenil, da poskrbi, da se nerednosti odpravijo, kolikor zadevajo deželno upravo. V tej seji se je tudi sklenol zakon o posilnem nakladu za izplačevanje občinskih dolgov naproti privatnim. Ta zakon priobčimo, ko bode potrjen. — Odpovedala sta se poslanstvu čast. gospoda Vatta in Zamarin, in to zaradi tega, ker kočé večina sklenoti, da se zida nova deželna hiša v Poreču, a mnogi istrski poslanci, tudi Italijani, nočejo priznati Poreča kot glavno mesto, ker sta Koper in Pazin po zgodovinskem, Pulj pa po veličnosti in važnosti bolj prikladni in primerni za tako čast. Prepri je tedaj mej Istrani zaradi glavnega mesta.

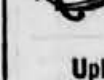
Shod slovenskih državnih poslancev v Trstu ali Ljubljani napoveduje »Triester Zeitung«. Pišejo jej namreč iz Ljubljane, da bode ta shod v namen, da se poslanci posvetujejo gledé skupnega postopanja v državnem zboru v zadevi zadnjih tržaških homatij. Ako je to res, potem je naš dotični nasvet padel na rodovitna tla.

Polževa pošta. Iz Motnika se piše »Slov. Narodu«, da je iz Ljubljane v Motnik tako daleč, kakor iz Berlina v Motnik, iz Trsta pa, kakor iz Madrida na Španjskem. Iz Ljubljane hodi »Naroda« 3—4 in še več dni v Motnik; »Edinost« iz Trsta pa po šest, tudi sedem dni, posebno zdaj, ko je razstava. — Mi temu pristavljamo, da »Edinost« redno razpošljamo, a uže v Trstu opazujemo čudne reči; časi jo dobé tržaški naročniki, kavane, gostilnice uže v sredo in soboto proti večeru, a to je redko, časi v četrtek in nedeljo dopoludne, časih popoludne i časi — dva dni pozneje, ali celó ne. Pritoževali smo se uže ustmeno, za enkrat, dvakrat je pomoglo, potem pa zopet nastopila nemarnost.

† **Dr. Ričard Lah**, izvenredno talentiran, marljiv in blag mladenič, umrl je v 26. letu življenja v Ljubljani. On se je v vseh šolah vedno odlikoval nad vsemi tako celó, da ga v znanji nobeden nikoli ni mogel doseči. Bil je avskultant pri deželnej sodnji v Ljubljani, bolezen je nalezl kakor vojak v Bosni.

Jezikova enakopravnost. Najvišja sodnija je ukazala, da mora mariborska okrajna sodnija neko v slovenskem jeziku izvršeno vknjižbo v zemljiške knjige izbrisati, ter jo v nemškem jeziku vpisati!!!

Vsi gg. člani »Sokola« so uljudno vabljeni k skupnemu izletu v Lonjer v nedeljo 3. septembra t. l. »Sokol« se zbira v polnej obleki v prostorih »delalskega društva« Corsia Stadion št. 11 točno ob 4. uri popoludne. Opozorujemo vse gg. »Sokole«, katerim manjka pas ali klobuk naj se brže oglasijo pri g. Dollnar-ju.

Odbor.

Upliv temperature na zdravje v Avstriji. Vseučilški profesor **Jurašek** v Črnovcah je od leta 1830 do 1880, tedaj 50 let, opazoval temperaturo in jo primerjeval s človeškim zdravjem. Našel je, da je za mrzlo zimo mrljivost zelo majhna, za mrzlim poletjem pa zelo velika. V zadnjih petdesetih letih ni bilo gorko nobeno poletje tistih let, v katerih je bila mrljivost velika; tudi je dokazano, da je imelo onih petnajst let, v katerih so bile kuža e bolezní, samo mrzla poletja. Jurašek imenuje mrzle

spomladi in mrzla poletja — kužna gnezda. — Mi smo se gledé Trsta uverili, da so kužne bolezni, posebno kolera, najbolj razsajale takrat, ko je prevladala burja, i na taci krajih, ki so burji najbolj odpri; južno gorko vreme pa je na zdravje vedno ugodno vplivalo. To poudarjamo zato, ker se v Trstu sploh misli, da je burja zdravju ugodna, jug pa škodljiv, kar pa ni res, ker dokazano je, da so mrzli severni vetrovi zdravju škodljivi, južni pa ugodni.

Grozna spridenost na Ogerskem. Z Ogerskega dohajajo pogostoma vesti o taci dejanjih, da je groza človeka, ko jih sliši. Pri sodnji v velliem Bečkereku je bilo te dni dokazano, da je 35 žen svojim možem zavdalo! V soseski Melenče je prebivala vračarica Tekla Popov, ki je iz raznih živalskih snovi in zelišč kuhala strupeno tekočino, po kateri je vsakdo, kdor jo je vžil, gotovo umrl. Ta grda ženska je po vsej okolici pošiljala svoje privrženke, ki so pozvedale prepire mej zakonskimi. Kder so našle take hiše, silile so v žene, naj možem zvdajo, ter so jim prodajale strup, ki je vedno smrtno vplival. Preiskovalni sodnik Julij Verščaj je uže 35 ženam dokazal, da so svoje može z strupom umorile, zoper 30 drugih žen pa je še utrjen sum, da so storile enako hudodelstvo. Narodu, mej katerim je taka spridenost, smrt na peto stopa.

Novo raznešalno sredstvo. Naši predniki so imeli grški ogenj, mi imamo strelni prah, za njim smo dobili dinamit in tako dobivamo vedno močnejša razniirajoča sredstva. Nedavno pa so v Cherburgu na Francoskem preskušali novo tako sredstvo, imenovano »Pancastit« (vselom). To sredstvo je uže zaradi tega znamenito, ker se ne užje tako rado, kakor dinamit, in je toraj mnogo manj nevarno, ima pa dvakrat toliko moči, kakor dinamit, kar so vse poskušnje v Gnerburgu potrdile. Iz česa delajo ta božji strah, to v dotičnem poročilu ni povedano.

Goreča reka. V Worsleju blizu Manšestra na Angleškem je bil 23. t. m. strahovit ogenj, da je bila vsa okolica v groznem strahu. Unel se je malin Sindsley, v katerem je bilo tisoč sodov petrolija, v vsakem sodu 36 galon in 80 sodov navadnega olja po 180 galon. Sodi so popokali in goreče petrolje in olje se je drvil v potok, da se je videl požar, kamor je oko neslo. Strah prebivalcev vsega kraja se ne more popisati. Ob potoku stoječa drevesa so bila vsa v plamenu; ljudje, ki stanujejo v kočah blizu potoka, bežali so v gozle. Ogenj se je videl več milj daleč in iz raznih krajov so hiteli na pomoč ognjegasei; ali tu niso mogli nič storiti.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Novi goldinarski bankovci se izdado 1. oktobra t. l. Oni so nekoliko manjši od sedanjih, in imajo namesto zelenega plavi vrhni natisek.

O flokseri. Tržaški magistrat naznanja, da je ministerstvo poljedelstva vsled postave od 3. aprila 1875 §. 18. prepovedalo vsako kupčijo s *trajem s koronino*, in to zaradi nevarnosti, da se dalje širi *Aloksera*. Prestopki se bodo kaznovali z globo do 100 gold. ali s primernim zaporom.

Mesto Dunaj, glava Avstriji, sme se tudi imenovati nje *Zelodec*. Lani se je tam povžilo 150.000 goved, 250.000 telet, 250.000 prascev, 300.000 ovac in 60.000 jagnjet. Ker je po vsem Dunaju tudi mnogo *konjskih* mesarn, pojedlo se je tudi teh živali več tisoč, pa o tem poročila molče.

Zoper napenjanje živine je jako vspešen in nagel pomoček ta le: Vzamete se dve sveži jajci, in v vsako se na vrhu napravi luknja, po kateri se izpusti be-ljak. Potem se vsako jajce napolni s terpentinovim oljem, in se zadela luknja s kosčkom kruha, da ne more izteči. Zdad se vtaknete jajci zaporedoma tako globoko v žrelo bolnega živinčeta, da ju mora požreti. Brž se mu začne rigati, in v 5-10 minutah je zopet zdravo, ter se ni bati nobenih zlih nastopkov.

Konjem in mežgom v poletnej vročini rado popokajo kopita, ter se tako pokvarijo noge. Da se temu v okom pride, sešije se več kosov gobe, tako da pride na vsako kopito eden zavitek. Zgornji del zavitka se priveže na svitku, in spodnji del pokriva kopito. Goba se parkrat namoči, in ona ohrani kopito žilavo in vlažno. (G. L.)

Amerikanske trte so začele v mnogih krajih na Francoskem saditi. Nek tamošnji gospodarski list poroča, da je dosedanja skušnjava učila, da ste v istini dve sorti, namreč: *Vitis riparia*, in *vitis aestivalis*, katerih se floksera ne loti, in kateri izvrstno rodite. Poskusimo tudi v Avstriji.

Reje pitomnih zajcev so se tudi na Slovenskem tu pa tam poprijeli, pa mnogim njih meso prav ne tekne. Da je to le predsodek, kažejo Angleži, gladni vsake okusne jedi. Tja se samo iz Belgije na leto preko *6 milijonov* taci zajcev izvažajo. Koliko milijonov pa si jih doma priredé!

Kako suho meso in slanino ohraniti. To se zgodi na zelo preprost način. V škrinjčo potrosi se na dno čistega prašnega pepela iz drv, na pepel se položi vrsta mesa (ali slanine), na meso se zopet potrosi pepel in tako dalje drugo vrh drugega, dokler ni škrinjca polna. Tako meso ostane izvrstno, in črvi se ga ne lotijo. (G. L.)

Delalsko podporno društvo. Odbor prosi vse pevске z bore, kateri se bodo udeležili slavnosti 10. septembra, da se uče Hajdrinovo »Jadransko morje« in Jenkov »Naprje«, ker bodo te dve točki peli vsi zbori skupaj. Nadalje prosi, da se oni, kateri hočejo imeti stanovanja po ceni, oglasijo pred ko mogoče, da se jim jih bude preskrbelo.

Nadalje prosi tudi one, ki se bodo vdeležili banketa, da pošljejo precej 2 gold., ker zadnji dan ne bo več mogoče vpisati deležnikov.

Naposled naznanja, da odide 10. septembra ob 2 uri 15 minut po polnoči separaten vlak iz Ljubljane, kateri

se ustavi v vseh postajah; plačalo se bode 5 gold. 38 kr. iz Ljubljane v Trst in nazaj, na drugih bližnjih postajah primerno manj. — List za »retour« bode imel veljavo za osem dni za vsak vlak.

Odbor.

Za slavnost blagoslovenja zastave delalskega podpornega društva so nadalje darovali po g. Martinu Stare-tu: Jože Stare 1 gld., Josip Vesel 1 gld., Franjo Dolš 40 kr., Pavl Traun 1 gld., Blaž Uzana 20 kr., Anton Pullan 50 kr., po g. Preleu: N. N. 2 gld., skupaj 6 gld. 10 kr., zadnjič izkazanih 245 gld. 50 kr., skupaj 251 gld. 60 kr.

Poslano.

Podpisani prosí, da bi blagovolilo slavno uredništvo »Edinosti« prekljcati članek z naslovom: »Iredentariji v Križi« v št. 41. ker ta dokazuje le golo laž in jaz sem si svest, da nisem se nikder tako izrazil, kakor me obdolžujejo nesramni jeziki, katere se bode kde drugej opralo.*)

Z odličnim štovanjem

Josip Bogatec, župan.

Dražbe.

V Voloski posestvo Janeza in Marije Cvek iz Kavrana, 29. septembra in 30. oktobra. — V Trstu posestvo Janeza Šuman iz Škedenja, cenjeno 528 gld., 31. avgusta, 23. septembra, 26. oktobra. — V Gorici hiša ranjke Katarine Batistig iz Solkana, 12. septembra. 12. oktobra, 13. novembra. — V Gorici hiša in zemljišče Josipa Tomasig iz Kviške, cenjeno 628 gld. — V Pazinu zemljišče Simona Gustin, cenjeno 133 gld., 18. septembra. — V Gorici hiša in zemljišče Franca Kastelle iz Solkana, cenjeno 5350 gld., 22. septembra, 20. oktobra, 22. novembra. — V Vodnjanu posestvo Antona Palin, cenjeno 832 gld., 13. septembra, 16. oktobra, 15. novembra. — V Podgradu posestvo Gregorja in Antona Lubič iz Hrušice, cenjeno 1040 gld., 30. avgusta, 30. septembra, 30. oktobra. — V Komnu hiša in zemljišča Mihaela Lavrenčič iz Koprive, cenjeno 460 gld., 1. septembra, 2. oktobra, 2. novembra. — V Voloski posestvo Jurija Matuščič iz Breze, cenjeno 988 gld., 13. septembra, 23. oktobra, 29. novembra. — V Gorici hiša in zemljišče dedičev Blasig iz Podgore, cenjeno 2036 gld., 9. septembra, 10. oktobra, 10. novembra.

Tržno poročilo.

Kava. — Malo kupčije, cene nespremenjene, a trdne.

Sladkor. — Dobra kupčija, cene jako trdne, posebno za promptno blago.

Petrolje. — Močno prašanje, zaradi tega, ker 11. septembra stopi v veljavo nova tarifa, po kateri se bode plačevalo odslej od petrolja carine 10 gold. v zlatu za vsakih 100 kilogr. — Denes je cena jako trdna po 9 gold. 50 kr.

Žito — brez vsake kupčije, cene jako mlahove za pšenico in za korožo; koroza se denes kupuje tudi po 7 gold. 60 kr., še precej lepo blago. — Vse drugo blago brez znatne spremembe, ker kupčija v obče še precej miruje.

Borsno poročilo.

Promet je bil zadnje dni jako slab. — Pri vsem tem so kurzi papirjev, posebno državnih, stalni in trdni in bi gotovo poskočili, da je prašanje večji. — Valute so mlahove, kurzi za malenkost nižji.

Dunajska borsna

dne 29. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	76	gld.	80	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	»	15	»
Zlata renta	95	»	10	»
1860 državni zajem	130	»	50	»
Delnice narodne banke	823	»	—	»
Kreditne delnice	311	»	25	»
London 10 lir sterlin	118	»	80	»
Napoleon	9	»	44	»
C. kr. cekini	5	»	62	»
100 državnih mark	58	»	—	»

Gostilna „zur STADT WIEN“

via S. Nicolo št. 11, v središču mesta, priporoča svoje lepe prostore po nizkej ceni. 21-12

Trgovska tvrčka

G. Milesić v Trstu

odpošljalja s poštnim povzjetjem v majhnih baleah po 4½ kilogr. prosto carine in voznine na vse kraje avstro-ogrske države po sledecih cenah na debelo:

Ceylon plant najfinjeje	1	kilogr.	gld. 1.70
» biser (Perl) naravno zeleno	»	»	1.95
Manilla biser, blede, jako fino	»	»	1.60
Kuba debelo zrnato najfinjeje	»	»	1.75
St. Domingo	»	»	1.45
Java najfinjeje zeleno	»	»	1.42
Zlata Java (lepo rumeno)	»	»	1.54
Santos najfinjeje, zeleno	»	»	1.36
Rio zbrano	»	»	1.30
Riž namizni najfinjeje	»	»	— 40
» Rangon I. vrste	»	»	— 34
Namizno olje francosko v kositarjih po 4 kilogr.	»	»	1.28
» Monte St. Angelo ital.	»	»	1.15
Makaroni, pravi napolski v zabojih	»	»	— 56

Odpošljalja nadalje vsakovrstne začimbe, južno sadje, francoski zafran, najfinjeje čokolado, vsakovrstne sladčice po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošilja franco tudi obširne cenike.

*) Radi prekljucamo, in veseli nas celó, da ni resnično, kar se v obče podtika gosp. Bogatecu. Naša dolžnost je, da se ustavljamo proti narodnim činom; čudimo pa se, da poštenjaki, kateri so nam ono vest izročili, morejo poročati neresnično. Prosimo torej naše prijatelje in dopisnike, naj se varujejo neresnice, naj bodo objektivni, ker namen lista ni ljudi sumničiti, natolecevati, ampak namen mu je, narod podučevati ter ga svariti pred slabim, navduševati pa za vsa lepo in dobro. Torej pozor! Ob enem pa prosimo, naj se dotični opravičijo.

Bachova največja menažerija v Evropi

odprta vsak dan od 10. zjutraj do 10. zvečer. Vsak večer ste dve veliki predstavi. Ob 6. in 8-5 1/2 uri.

Zdravi konji

za klanje se iščejo in po dobrej ceni plačujejo v menažeriji Bachovej, via S. Andrea, Trst. 8-5

Giacomo Weiss

optikar iz Bavarskega. Trst, Corso 704.

priporoča svojo veliko optično zalogo, v kateri se dobiva izključljivo najfinejše, v to stroko spadajoče blago. Tudi velika zaloga tržaških fotografij. 12-5

Podjetje Zimolo, Corso št. 37.

Podjetje ima zalogo mrtvaške obleke, za otroke, rakve, trakove, tenčice, žirlande in kamelije na izbor, sveče voščene in stearinke, tšp iz kovine in papirja za rakve, rese iz zlata in srebra, bordure zlato in srebrne, rokavice iz bele kože, iz bele pavole in črne, tenčice in vzglavnike. Rakve iz kovine, iz bukovega in jesenovega lesa v vsakej meri in kakovosti, potem perle iz zlata in srebra za žirlande, vse to po najnižjih cenah, ter se ne boji nobene konkurence. (5-4)

Podjetje Zimolo, Corso št. 37.

Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo eden goldinar dobi se Originalni

Singer-jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene.

Poročstvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno

G. NEIDLINGER,

generalni agent

V Trstu, Corso, plača Modello

Šivalske za Singerjeve šivalne stoje komad 3 kr. in tucat 30 kr. (13-3)

Izjava.

V Ptuiji se je nek vinski kupec z imenom **Josef Kravagna**, naselil. Ta ponuja kupcem vse sorte ptujskega vina.

Podružnici gospodarskega društva v Ptuiji se vkljub natančnemu poizvedovanju nije posrečilo, zvedeti, kde, iz kterega hriba ptujskih vinogradov bi gospod Kravagna vina kupoval; zvedelo se je le toliko, da on mnogo **ogerskega vina** nakupi.

Tako ravnanje zna ptujskemu vinu, katero je do sedaj na dobrem glasu bilo, škoditi. Vinski kupci se tedaj opozorijo, da od gospoda Kravagna pod imenom »ptujsko vino« ponujano vino nije v vinogradih ptujskega okraja zrastlo. (3-3)

Podružnica gospodarskega društva v Ptuiji.

Na razgled v razstavi, poslopje št. 2., vrsta C., red 13. šte. 868.

Najnovější patent-hlačniki!

Najbolje praktični, primerni, elegantni!

Dom. Schönbaumfeld-ovega sina

na Dunaju.

Na prodaj pri vseh trgovcih na veliko in skoraj pri vseh na drobno, v avstro-ogrskej državi.

Prosi se, dobro paziti na izdelavo. Komisijska zaloga en gros pri

Johann Aichner I. Judenplatz Nr. 2.

Cene ure.

pošiljam proti povzjetju in če komu niso povšeči, vračam denar; zato je vsaka naročba brez nevarnosti.

1 ura na cilindru iz srebrnega nikla z veričico, poprej 12 gld., zdaj 5 gld. 25 kr. 1 ura na sidro iz srebrnega nikla z veričico, poprej 15 gld., zdaj 7 gld. 25 kr. 1 srebrena remontoir-Washington z veričico, poprej 30, zdaj 17 gld. 1 ura iz pravega srebra na sidro s patentnim kol-sjem in veričico, poprej 25 gld., zdaj 12 gld. 25 kr. — Zlate ure za gospe poprej 40 gld., zdaj 20 gld. z obratno veričico. Zlate remontoirs, poprej 100 gld. zdaj 40 gld.

Poročstvo za 5 let.

Ph. Fromm, urar, na Dunaju, Rothenthurmstrasse nasproti Wollzeile. (12-7)